

Exodus

Lekció: Zsid. 12.18-29
Textus: 2Móz. 4.18-31

2004. nov. 21.
Gazdagrét

Isten rátámad Mózesre az úton...

Isten és Mózes hosszúra nyúlt párbeszéde azzal végződött, hogy Isten – bár haragra gerjedt Mózes folyamatos és kitartó ellenkezése felett – nem vonta vissza döntését, amely szerint Mózes lesz az, aki által szabadulást szerez Egyiptomban rabszolgáinkat végző népének. A ma olvasott részben Mózes elindul Midjából, hogy eljusson Egyiptomba, arra a helyre, ahova egyedül Isten elhívása alapján tér vissza. Midján és Egyiptom között azonban, az úton, Isten meg akarja ölni azt, aki nagy nehezen végre elindult, hogy teljesítse akaratát. Mi történik itt? Ha Mózes, bár nem mondott Istennek semmit, de végre enged neki, miért támad rá az Úr? És egyáltalán, hogyan támadhat rá Isten emberekre? Miért akarja megölni? És hogyan értsük a véres körülméletési jelenetet, amelynek Mózes felesége, Cippóra a főszereplője? És legfőképpen, mire hív, mit jelent ki nekünk Isten mindezen keresztül?

Úgy látom, hogy leghasznosabb, ha úgy közelítünk a történethez, hogy Mózes küldetését tartjuk szemünk előtt. Hogyan, milyen készséggel, milyen körülmények között indul el Mózes Midjából (v.18-23)? Mi történik vele az úton, és mi köze ennek Istentől való megbízatásához (v.24-26)? Melyek első tapasztalatai Egyiptomban népével, amelynek vezetője lett (v.27-31)? Ezekre a kérdésekre keressük a választ.

I. Igent mondtál... de mégsem egészen

Mózes, úgy tűnik, engedelmeskedik Istennek, és kész visszamenni Egyiptomba. Így szól apósához, Jetróhoz: „*Szeretnék visszamenni testvéreimhez Egyiptomba, hadd lássam, élnek-e még?*” Vajon mi bújik meg Mózes kérdése mögött? Talán bizalmatlan arra nézve, amit Isten mondott a népről? Tényleg kérdés, hogy élnek-e még? Vagy csak Jetró felé tesz diplomáciai lépéseket azzal, hogy nem mondja el, valójában miért is indul vissza Egyiptomba? Fél, hogy Jetró nem hinne neki, vagy marasztalni akarná? Vagy talán tényleg csak azért indul vissza, hogy megtudja, él-e még valaki a héberek közül? A kérdésekre nem tudjuk a pontos választ. De úgy tűnik, hogy Mózes, bár elindult, nem mentes a fenntartásoktól. Meglepő, hogy nem fordul elő a szövegben egyértelmű igent mondás az Istentől jövő feladatra. Mózes megy, kezébe veszi Isten botját, de még nem egészen kész az Istentől való küldetés betöltésére.

Ez a fajta igen gyakran jellemez bennünket is. Igent mondtunk Istennek, elindultunk – meg nem is. Elindultunk, hogy tanúi legyünk, hogy képviseljük őt ott, ahova állított, igent mondtunk neki arra, hogy Jézus Krisztus követői leszünk – de azután Mózeshez hasonlóan beszélünk. Nem azt mondja Jetrónak, amire Isten hívja, hanem azt, ahogy maga tompítja Isten üzenetét. Amikor valaki megkérdezi, mit csináltál vasárnap, mit jelent számodra, hogy hívó ember vagy, mit gondolsz más vallásokról, hogyan vélekedsz erkölcsi kérdésekben – és te válaszolsz, de válaszod inkább diplomatikus, semmint Isten elhívása szerint való. Elindultál, meg nem is. Igent mondtál – magadban, de vállalni mások előtt nem mered. Félsz a következményektől. Szíved mélyén még elrendezetlen dolgok vannak. Nem tudtad az igent kikerülni, de valahogy mégsem érzed még az erőt, a teljes szabadságot, az őszinte bizalomból fakadó bátorságot. Ezért igened egy kicsit nem is, valamint fenntartod magadnak a jogot arra, hogy ha szükséges, ezt az igent felfüggeszd, akár vissza is vond.

Isten azonban nem erre hívta Mózeset. Ez így nem fog menni. Először bátorítja, hogy nem kell félnie azoktól, akik halálra keresték őt Egyiptomban, mert már mind meghaltak. De többről van itt szó. Mózes jelenlegi hozzáállása nem elégséges ahhoz, amit Isten el akar végezni, még pedig két okból sem.

Először is azért, mert Mózesnek és Istennek együtt kell munkálkodnia. Mózesnek azokat a csodákat kell megtennie a fáraó előtt, amelyekre Isten tette őt képessé, és azt kell mondani a fáraónak, amit Isten mond neki. Ezzel a bizonytalan „igen-is-és-nem-is”-sel azonban ez nem fog

menni. Az isteni és az emberi cselekedet ilyen mértékű összefonódása csak akkor működhet, ha az ember teljesen átadja magát Istennek. Ha sem félelem, sem rendezetlen múltbeli doolgok, sem bizalmatlanság nem áll közjük. Hogyan munkálkodjon Isten valakin keresztül, aki nem elérhető számára?

A másik ok legalább ennyire súlyos, ha nem súlyosabb. Isten azt mondja Mózesnek: „*Te ezt mondd a fáraónak: Így szól az Úr: Izrael az én elsőszülött fiam! Azért azt mondom neked, hogy bocsásd el az én fiamat, hadd szolgáljon nekem! Ha te vonakodsz elbocsátani, akkor én megölöm a te elsőszülött fiadat.*” Izrael, a rabszolga nép, aki most a fáraót kényszerül szolgálni, Isten elsőszülöttje. A kifejezés Isten és népe különleges kapcsolatára utal. Isten nem akarja, hogy népe, drága gyermeke, Izrael a fáraót szolgálja ahelyett, hogy őt szolgálná. Már itt érződik azonban, hogy a fáraó vonakodni fog, és nem akarja elengedni Izraelt a szolgaságból, ezért Isten szembe kerül a fáraó elsőszülöttjével. Élet-halál küzdelme ígérkezik tehát; Istennek nem sokadlagos kérdés, hogy kit szolgál elsőszülött fia. Már pedig ami Istennek ilyen szent és drága ügy, az küldötte, Mózes számára sem lehet kevesebb. Amíg Mózes számára Isten népének ügye nem élet-halál kérdés, addig nem kész a szolgálatra. Amíg félelemből, bizalmatlanságból inkább ad diplomatikus, semmint egyértelmű válaszokat, addig bár elindult Midjából, még nem kész küldetését betölteni. És ez az, ami segíthet minket megérteni, hogy mi történt útközben.

II. Váratlan támadás... teljes önátadás

„*Útközben történt az éjjeli szálláson, hogy rátámadt az Úr, és meg akarta ölni.*” Váratlan fordulat a történetben! A már maga mögött hagyott otthon és a még előtte lévő küldetés helye, Midján és Egyiptom között, Isten meg akarja ölni szolgáját. Vajon miért támad rá saját követére, az általa választott megbízottra?

Az első dolog, amit észre kell vennünk, hogy Isten „kereste megölni Mózeset” (amint Egyiptomban is halálra keresték őt – uaz az ige!), de nem ölte meg őt. Ha valakit Isten el akar veszíteni, megteszi. Éppen ezért ebben azt kell látnunk, hogy maga Isten az, aki lehetőséget adott a menekülésre.

A másik dolog, amit meg kell figyelnünk, a menekülés módja. Mózes felesége cselekszik, úgy tűnik, maga Mózes tehetetlen Isten támadása alatt. Cippóra három dolgot tesz: levágja Mózes fia előbőrét, lábához érinti (Mózesé vagy a fiúé?), majd így szól: „*Véren szerzett vőlegényem vagy.*” Ezután „*békét hagyott neki az Úr.*” Cippóra tehát megmenti Mózeset azzal, hogy fiát körülmetéli, és a sebből származó vérről jelöli meg. Mindez a következőkön gondolkodtat el minket:

A körülmetélés, az Istenhez tartozás, a vele való szövetség jele. Isten azt parancsolta Ábrahámnak, hogy minden fiúgyermeket körül kell metélni. Miért nem volt Mózes és Cippóra gyermeke körülmetélve? Miért követte el Mózes ezt a mulasztást, ami nekünk ugyan nem tűnik fontos kérdésnek, de Izrael népében feltétlenül az? A bibliai szöveg nem mondja ki nyíltan, hogy ez az oka annak, hogy Isten Mózesre támadt, de sejteti. Ha Isten arra hívta el Mózeset, hogy eszköze legyen elsőszülöttje megszabadításában, akkor a múltjában meglévő el nem rendezett dolognak rendeződnie kell. Talán Mózes nagyon jól tudta, hogy miről van szó, talán pontosan emlékezett a körülményekre, amikor nem tette meg, amit Isten kért. Az is lehet, hogy nem így volt, de ebben a félelmetes találkozásban mindent megértett és meglátott.

Ugyanakkor ennél többet is láthatunk a történetekben. Miért támad rá az Úr, miért nem csak bejelenti, hogy itt az ideje a gyermek körülmetélésének? Azért, mert élet-halál kérdésről van szó, és Mózes tudatába kell hogy kerüljön ennek. Cippóra lesz a tehetetlen, kiszolgáltatott Mózes és Isten között a közvetítő – amint majd Mózes lesz a közvetítő Isten és a nép között. Mózes a vér által menekül meg, amint majd Izrael is – Mózes vezetése mellett – a páskabarány ajtófélfára kent vére által menekül meg a tizedik csapás alkalmával a pusztító angyaltól. Mózes át kell hogy élje azt, amiben majd egykor ő fogja az egész népet vezetni. Hogyan állhatna a nép elé, mint Isten küldötte, ha ő maga nem ismeri Isten hatalmas és mégis kegyelmes voltát? Hogyan vehetne részt Isten élet-halál ügyében, ha nem ismerné, hogy az Úrral való kapcsolat is élet-halál kérdés? Vagy szolgálja őt teljes lényével – vagy elvész.

Mert Mózes ebben Isten szentségével és hatalmával is találkozik. Hasonlóan Dániel, aki így ír: „*Ő (Gábrriel arkangyal) odajött, ahol álltam, én pedig megrémültem jöttére, és arcra borultam. ... Amikor hozzám beszélt, ájultan estem a földre...*” (Dán. 8.17-18). Vajon mit élt át Saul a damaszkuszi úton, amikor hirtelen nagy fényességet látott, és a földre esett, majd azt hallotta: Saul, Saul, miért üldözöl engem? János apostol így vall: „*Amikor megláttam, lába elé estem, mint egy halott...*” (Jel. 1.17) Amikor Isten szentsége és dicsősége megjelenik, az ember elveszettnek, halottnak érzi magát. A nagy lelki ébredések idején hasonlóan, szinte fizikai agónia közepette élték át egyesek Isten előtti elveszethezük. John Wesley írja naplójában: „*A Baldwin utcába mentem, ahol a Csel. 4-et magyaráztam, mert éppen az volt soron. Utána kértük Istent, hogy erősítse meg bennünk Igéjét. Valaki, aki ott állt (nem kis meglepődésünkre) azonnal hangosan felkiáltott, és tette ezt nagy erővel, mintha halálos gyötrelemben lett volna. Mi pedig tovább folytattuk a könyörgésünket, mígnem új ének adatott szájába, Isteniünk dicsérete.*” (Parókiám az egész világ, 50-51. o) Később, így ír naplójában, visszatekintve és összegezve különleges tapasztalatait: „*Volt, aki azt mondta, úgy érezte, mintha kard járná át őt; mások, mintha nagy súly nehezedne rájuk, amely a földre akarja őket nyomni. Voltak, akik úgy érezték, mintha megfulladnának és nem tudtak lélegzetet venni; mások úgy érezték, hogy szívük szétfeszül és megszakad; ismét mások, mintha szívük és egész belső részük darabokra akarna szakadni.*” Ezeket a jelenségeket nem tulajdoníthatom semmiféle természetes oknak, egyedül Isten Lelkének.” (Uaz, 93. o.)

Wesley nem bátorította és nem kereste szolgálata során ezeket a jelenségeket, csak feljegyezte, hogy mi történt bizonyos esetekben, amikor valaki Isten dicsőségével, szentségével találkozott és átélte saját elveszethezét. Nem mondja, de szavait hallva mi megtehetjük: mintha Isten rátámadt volna ezekre az emberekre. Aki így találkozott Istennel, aki ebben az elveszethezben tekintett rá Jézus Krisztus kereszttáldozatára, vérén megpecsételt szövetségére és a bűnbocsánatra, lényé legmélyéig meggyőződött arról, hogy Isten ügye élet-halál komolyságú. Az ilyen ember tudta, hogy nem a fáraótól és embereitől kell félnie, hanem a szent Istent kell félnie és tisztelnie. Mózes tudta már, hogy minden múltbeli mulasztását és bűnét Isten elfedezte. Mózes átélte, hogy egyedül Isten kegyelme és az elsőszülött – jelképes – odaáldozása révén van élete, hiszen ha a közvetítő nem cselekszik, ő elvész. Mózes mostmár életre-halálra szolgálja az Urat, hiszen tudja, hogy kegyelme nélkül nem is élne.

III. A teljes igen... Isten áldásai

Isten tehát elengedi Mózeset, majd elébe küldi Áront. „*Mózes elmondta Áronnak az Úr minden igéjét, amellyel őt elküldte, és mindazokat a jeleket, amelyekre nézve parancsot adott neki.*” Mózes először beszél teljes őszinteséggel és meggyőződéssel. Figyeljük meg, hogy milyen gyorsan rátérnek a küldetés végrehajtására: azonnal összehívják a népet, Áron mindent elmond nekik, a nép pedig hitt, majd meghajolt és leborult az Úr előtt. Mózes egészen máshogy érkezik meg Egyiptomba, mint ahogy elhagyja Midjánt, és ez a magyarázata annak, ahogy fogadják. A nép minden további nélkül elhiszi, hogy az Úrral, Ábrahám, Izsák és Jákób Istenével találkozott a pusztában, és hittel és örömmel veszik, hogy Isten meglátta nyomorúságukat. Hiszik, hogy Isten Mózes által valóban szabadulást készít nekik a fáraó hatalmából, aki látszólag élet-halál ura. Nem látnak még semmit az Úr szabadításából, mégis hiszik, hogy legyőzi a látható legnagyobb ellenséget. Ezért elkezdik imádni azt az Urat, aki jó hírt küldött nekik. Ahol a teljes igen megszületik, ott Isten munkája is megvalósul. Ott hisznek és az Urat dicsőítik.

Mózeséhez hasonló találkozásra van szükségünk nekünk is az Úrral. Mert mindaddig, amíg ez nem történik meg, igenjeink erőtlenekek, felszínesek, bizonytalanok. Ezekkel magunk mögött hagyjuk Midjánt, de soha nem jutunk eredményre Egyiptomban. Isten ereje és felkenetése nélkül hiába tudjuk és magyarázzuk, hogy Egyiptomban szabadulásra van szükség, nem tesszük Isten cselekedeteit és nem mondjuk az ő szavait. Amíg nem éljük át, hogy Jézus Krisztus vére által Isten jogos haragja alól szabadultunk meg, erőtlenekek – vagy még úgy sem – képviseljük őt. Kész vagy-e hát Isten elé állni mondván: Bocsásd meg Uram, hogy nekem a te ügyed csak egy ügy volt a sok közül – kérlek jelentsd ki nekem dicsőségedet, ha kell, támadj rám, hogy úgy ismerjelek, amint még soha nem ismertelek! Ámen!